

Exil d'Israël...exil de Dieu

דברים פרק ל

(א) וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל לְבַבְךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחְךָ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה:

(ב) וְשִׁבַּת עַד יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם וּבְגִינְךָ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ:

(ג) וְשָׁב יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה:

▪ רש"י דברים פרק ל

(ג) ושב ה' אלהיך את שבותך - היה לו לכתוב והשיב את שבותך, רבותינו למדו מכאן שהשכינה כביכול שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו, שהוא ישוב עמהם. ועוד יש לומר, שגדול יום קבוץ גלויות ובקושי, כאלו הוא עצמו צריך להיות אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר (ישעיה כז, יב) ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל, ואף בגלויות שאר האומות מצינו כן (ירמיהו מח מז) ושבתי שבות מואב:

Deutéronome, chapitre 30, versets 1 à 3

1) *Ce sera quand viendront sur toi toutes ces choses-là, la bénédiction et la malédiction que j'ai données devant toi, que tu les ramèneras vers ton cœur, dans toutes les nations où te reléguera l'Eternel ton Dieu.*

2) *Tu retourneras vers l'Eternel ton Dieu, tu écouteras Sa voix, selon tout ce moi-même t'ordonne aujourd'hui, toi et tes fils, de tout ton cœur et de toute âme.*

3) **Reviendra l'Eternel, ton Dieu de ta captivité,** *il te prendra en pitié, il reviendra, il te rassemblera d'entre tous les peuples où t'as dispersé l'Eternel, ton Dieu.*

▪ Commentaire de Rachi sur le verset 3

Reviendra l'Eternel, ton Dieu de ta captivité : le texte aurait dû dire : « il fera revenir ». Nos rabbins en ont déduit que la Présence divine, s'il est permis de s'exprimer ainsi, réside avec Israël dans les souffrances de l'exil et qu'elle a inscrite sa propre délivrance pour le jour où ils seront délivrés. Elle reviendra alors avec eux. On peut dire encore que le jour du rassemblement des exilés sera si grandiose et si difficile à réaliser qu'il en sera comme s'il devait tenir la main à chacun, pour l'emporter de là où ils se trouve comme il est écrit : « *Et vous, vous serez recueillis un à un, enfants d'Israël* » (Isaïe, 27 ; 12=). Et nous trouvons cela aussi pour les exils des autres peuples : *je reviendrai dans le retour de Moav* (Jérémie, 48 ; 46).